

BOKLÖRDAG INGÅNG

DN. BOKLISTAN V 48

DN:s kritiker listar de bästa nya böckerna

1 Roberto Bolaño
"2666"
Övers. Lena E Heyman. Albert Bonniers förlag (2)

Den chilenske författarens mäktiga och ofullbordade roman. Svår att beskriva, omöjlig att glömma.

2 Karl Ove Knausgård
"Min kamp"
Övers. Rebecca Alsberg. Norstedts (1)

Stark och omskakande uppgörelse med en alkoholiserad far. En hyperrealistisk roman som hela Norge diskuterat.

3 Miguel Syjuco
"Ilustrado"
Övers. Niclas Hval. Natur & Kultur (8)

Lekfull roman med viss deckarintrig av den filippinske författaren Miguel Syjuco. Häpnadsväckande debut.

4 Beata Arnborg
"Krig, kvinnor och gud"
Atlantis (5)

Den första stora biografien över reportern Barbro Alving – Bang – och hennes händelserika liv.

5 Sigrid Combüchen
"Spill"
Norstedts (3)

450 lysande sidor om Hedda, som under 30-talet vacklar mellan plikten och lusten. En stor idéroman.

6 Marie Silkeberg
"Material"
Albert Bonniers förlag (6)

Poeten Marie Silkeberg samlar 300 sidor täta, livliga anteckningar i en poetisk dagbok om några händelserika år på 00-talet.

7 Stina Otterberg
"Klädd i sitt språk"
Ellerströms (10)

En rik och oavbrutet intressant avhandling om författaren, kritikern och förre DN-chefredaktören Olof Lagercrantz.

8 Mattias Gardell
"Islamofobi"
Leopard (4)

Religionsprofessorn Mattias Gardell skriver ett oundgängligt standardverk om islamofobi i Sverige och Europa.

9 Henrik Berggren
"Underbara dagar framför oss"
Norstedts (7)

Henrik Berggren skriver en intellektuellt svindlande biografi om Olof Palme och ett försvunnet Sverige.

10 Susanna Ringell
"Vattnen"
Söderströms (ny)

I en enda bild lyckas finlandssvenska Susanna Ringell fånga förundran över liv och död. En glimrande novellsamling.

Topplistan innehåller böcker utkomna efter den 1 september. Förra veckans placering inom parentes. Listan röstar fram av DN-kritikerna Åsa Beckman, Jan Eklund, Ingrid Elam, Sverker Lenas, Lars Linder, Ulrika Milles, Maria Schottenius, Jonas Thente, Malin Ullgren och Björn Wiman. Läs recensionerna på dn.se/bok

I bokprojektet Hall of femmes lyfter designgruppen Hjärta & Smärta fram kvinnliga grafiska formgivare. De har präglat vår visuella kultur, utan att vi vet om det. Nu kommer böcker om de amerikanska pionjärerna Lillian Bassman och Carin Goldberg.

Kvinnorna bakom de coola omslagen

NÄR SAMIRA BOUABANA och Angela Tillman Sperandio ville ta reda på hur kvinnliga formgivare arbetat insåg de att de inte kom på en enda historisk gestalt.

–Männen kände vi till, säger Samira Bouabana, men vi kunde inte spegla oss i dem, eftersom de antagligen inte hade riktigt samma erfarenheter. Vi ville prata med kvinnor.

–I ett yrke där det inte finns så många exempel på kvinnor som lyckats hålla liv i en karriär ett helt liv börjar man ju fundera på varför det skulle vara annorlunda för oss, inflikar Angela Tillman Sperandio.

Vi sitter i ett helt vitmålat kök i deras lokaler på Kungsholmen. På bordet står en plastbunke med pepparkakor. Dessutom ligger en hög med böcker från serien Hall of femmes. Rektangulära, ganska tunna böcker i papp. På framsidan står bara ett namn och ett citat. "I've never not worked. I'm 93 and I've worked since I was 15", står det på omslaget till boken om Lillian Bassman, ad på Junior Bazaar under 40-talet.

–Vi hade inte råd med en coffee table-bok, säger Samira och fortsätter, vi valde att göra den liten, läsvänlig och kvalitativ. Lite fanzinekänsla.

Än så länge finns tre böcker om Ruth Ansel, Lillian Bassman och Carin Goldberg. Det finns material till fem böcker till om grafiska formgivare som Samira och Angela tycker är inspirerande och intressanta.

B

2010.12.04

Först letade de ganska brett, men efter ett tag insåg de att det var just äldre de ville intervjua. Än så länge är det bara amerikanskor.

–Vi var intresserade av generationsperspektivet, säger Samira.

DET MÄRKS ATT Samira och Angela har arbetat ihop länge och är samspelta. Under hela intervjun fyller de i varandras meningar som ett gammalt gift par.

–Grafisk design är ett traderande yrke, fortsätter Angela.

–Den traditionen är vanligare mellan män. Vi ville visa den mellan kvinnor, lägger Samira till. Det visade sig att bland de äldre fanns de flesta i USA, eftersom mycket av utvecklingen inom grafisk design har skett just i USA. Men vi vill träffa folk i Europa också.

Skiljer sig de här kvinnornas uttrycksätt från männens?

–Nej, det gör det inte, säger Samira och Angela i kör.

–Jag tror inte att det finns ett generellt kvinnligt sätt att uttrycka sig, fortsätter Angela.

Det är inte formspråket som gör att de här kvinnorna raderats ur designhistorien. Det handlar om att de inte blivit framlyfta i samma utsträckning, menar Samira och Angela.

–I det här yrket blir man utvald, eftersom du inte kan skapa dina egna uppdrag, säger Samira. Det är väldigt speciellt för grafisk form. Det skiljer det här yrket från andra konstnärliga yrken.

Varför är grafisk design, som ska vara så modernt, så reaktionärt när det kommer till genustänk?

–Det är det som är fällan, tror Angela. I en bransch där man tror att man ligger så i framkant är det kanske lätt att missa att man också måste analysera sig själv.

En av redaktörerna för projektet är Ika Johannesson.

–Jag är intresserad av grafisk design eftersom jag är tidningsmakare. Men jag gick in med ganska lite kunskap om ämnet, säger Ika och berättar att hon omedvetet ville göra en egen historierevision.

–Lillian pratar så mycket om den där Brodovitch, sa jag. Kan vi inte tona ner honom (Alexey Brodovitch är en av världens mest kända grafiska formgivare som designade Harper's Bazaar mellan 1938 och 1958 reds anm.)?

Första boken, om Ruth Ansel, kom för ungefär ett år sedan. Nu släpps böckerna om Carin Goldberg och

Årets julklapp. Paris Reviews läckra intervjubox.

JAG HAR HITTAT årets julklapp. Den är gammal och god, förpackad i en läcker liten box, innehåller fyra band och 1946 sidor, kostar 50 dollar.

Titel: "The Paris Review interviews box set".

Vill först ha en själv. Kan sedan gladeligen ge bort andra exemplar till folk jag gillar.

Paris Review är en

tidskrift som huserar i New York men grundades i Paris av den legendariske redaktören, författaren och festprisen George Plimpton. Det

var 1953. I premiärnumret fanns en intervju med EM Forster i Cambridge, lite

senare ett samtal med Ernest Hemingway. Och så har det rullat på genom åren.

DEN GENOMARBETADE intervjun har blivit tidskriftens signum. En lång rad nu klassiska författare har ställt upp: Jorge Luis Borges, Truman Capote, Karen Blixen, T S Eliot, Dorothy Parker.

Bland senare stjär-

nor finns Alice Munro, Haruki Murakami och Joan Didion. Och nu är Michel Houellebecq aktuell i nummer 206. Vilken skattkammare!

Miss! för övrigt inte Björn Wimans långa intervju med Mario Vargas Llosa i dagens Boklördag.

JAN EKLUND
jan eklund@dn.

De skriver om stjärndesignrar som hamnat i skuggan av männen: Samira Bouabana, Ika Johannesson och Angela Tillman Sperandio.

FOTO: ROBERT HENRIKSSON

Lillian Bassman. Varför just de två?

–Carin är ganska ung. Hon tillhör den postmoderna generationen, som reagerade mot det strikta, säger Samira. De ville klippa och klistra och ha roligt när de jobbade,

göra en näsa som ett U till exempel. Det var nytt då. Hon och några andra bokformgivare gjorde något som man inte sett förut.

–Jag gillar att hon är så tidstypisk, fortsätter hon. 80-talet är en stil som inte är särskilt upplyft, som

man skrattar åt. Det är också uppriskande.

CARIN GOLDBERG ÄR fortfarande verksam och var ganska orolig för vad det skulle stå om henne i boken. Hon undrade vad hennes kunder skulle tycka. Med Lillian Bassman, 93 år, var det tvärtom, berättar Ika. Hon är född bohem på 20-talet, träffade sin man när hon var femton.

–Hon har aldrig ifrågasatt sig själv. Jag frågade henne om hon aldrig brytt sig om vad någon tycker. No, do you? sa hon. Hon är så jävla grym.

Lillian Bassman arbetade som AD på Harper's Bazaar Junior i tre år, precis efter kriget.

–Det var en väldigt kort period, men den var så betydelsefull och hon var så banbrytande, säger Angela.

–Det var en tid då inte tyg fanns, berättar Ika. Det gick till behövande och inte till mode. De fick be formgivare göra kläderna åt dem, eftersom de inte fanns. Inga

annonser heller och lekfullheten var enorm.

–Det är modernt även i dag, säger Samira.

Varför valde ni att ge ut böcker?

–Det är ett väldigt snabbt sätt att ge någon dignitet, säger Samira. Folk tänker kanske: Det finns en bok om henne, hon måste alltså vara stor.

Projektet Hall of femmes visar även vilken enorm påverkan grafiska formgivare har på stora delar av vår värld. Carin Goldberg designade Madonnas första skivomslag, där hon står med två armbandskladda underarmar framför ansiktet.

–Carin berättade att hon såg armbanden och tänkte att det kändes typiskt henne. Hon lät henne hålla upp armarna och satte på ännu fler, för att skapa ikonkänsla. Och det blev det. Det var en medveten tanke. En ad är den som bestämmer hur saker ska se ut.

TOVE LEFFLER
tove.leffler@dn.se

Hon gjorde Madonnas debutomslag

Hall of femmes instiftades 2009 av Samira Bouabana och Angela Tillman Sperandio. Det är en serie om åtta böcker med intervjuer med bortglömda, kvinnliga grafiska formgivare. Än så länge finns böckerna om Ruth Ansel, Lillian Bassman och Carin Goldberg. **Lillian Bassman** (född 1917) är mest känd som fotograf. Hon jobbade som ad på Harper's Bazaar och Junior Bazaar (nedre bilden)

1945–1948. Junior Bazaar har varit banbrytande inom tidsningsdesign.

Carin Goldberg (född 1953) har designat över tusen bokomslag för bland annat Random House och Harper Collins. Hon gjorde Madonnas första skivomslag 1983 (övre bilden). Och den kända Kurt Vonnegut-serien på Hyperion 1989.

Ruth Ansel (född 1938) har varit ad på Harper's Bazaar, Vanity Fair och New York Times Magazine.

Bokkalendern. DN:s kväll med Karl Ove Knausgård och Nobelpriset delas ut.

4 LÖRDAG

Björn Ranelid framträder på Akademibokhandeln, Mäster Samuelsgatan 28, Sthlm, kl 13.

FOTO: LINA ALRIKSSON

5 SÖNDAG

De oberoende bjuder på författardag med Bob Hansson, Björn af Kleen, Magnus Linton, Johan Hakelius, Lena Sundström (bilden), John Ajvide Lindqvist m fl. Södra teatern, Mosebacke torg 4, Sthlm, kl 13–18.

6 MÅNDAG

Karl Ove Knausgård intervjuas av DN:s Åsa Beckman på Rival, Mariatorget, Sthlm kl 18.

Anders Cullhed talar om Mario Vargas Llosa. ABF-huset, Sveavägen 41, Sthlm, kl 18.

7 TISDAG

Shahla Lahiji (bilden), Susan Taslimi, Dorotea Bromberg och Arne Ruth diskuterar iransk bokutgivning. Kulturhuset, Sthlm, kl 19.

FOTO: SANNA SJÖSWÄRD

8 ONSDAG

Gun Qvarzell berättar om Sonja Åkesson, Stadsbiblioteket, Sveavägen 73, Sthlm, kl 15.

Recensionsdag för Jeppe Brixvolds "Brott och framgång" och Karl Erik Lagerlöfs "Moralisten och drakarna".

9 TORSDAG

Kväll med Leif GW Persson, Jan Wallentin, Camilla Grebe, Åsa Träff m fl. NK, Bobergs Matsal, Sthlm, kl 18.

Vernissage för författaren och fotografen Siddharth Dhanvant Shanghvi. Galleri Kontrast, Hornsgatan 8, Sthlm.

10 FREDAG

Hör översättaren Christine Bredenkamp, Södertörns högskola, kl 16.

Anna Hallberg, Gunnar D Hansson och Ida Börjel om poesi, Debaser, Medborgarplatsen, Sthlm kl 17.

Mario Vargas Llosa motar Nobelpriset i litteratur. SVT1 16.25.

Gubbarnas vår när Tranströmer och Lagercrantz firas

Ledsen, men två äldre gubbar lär prägla bokvåren. Och två medelålders män. Åtminstone om man ska döma efter en snabb koll i det pinfärska numret av Svensk Bokhandels katalog Vårens böcker 2011.

Tomas Tranströmer fyller 80 år i april. Det firar Bonniers genom att ge ut praktvolymen

"Dikter och prosa 1954–2004". Dessutom kommer litteraturvetaren Staffan Bergstens biografi "Ett diktarporträtt".

Ellerströms i Lund kontrar med en ny upplaga av dikterna från åren före debuten: "Ungdomsdikter".

Olof Lagercrantz skulle ha blivit 100 år i mars. Under en stor del av sitt liv skrev han dagbok. Wahlström & Widstrand ger ut ett smakprov under titeln "Ögonblick".

Lukas Moodysson återvänder till litteraturen med romanen "Döden & Co". Det gör även Magnus Dahlström, boken presenteras som en roman i tre delar, ges ut redan i januari och heter "Spådom".

Bland översättningarna ser jag mest fram emot Chimamanda Ngozi Adichies novellsamling "Det där som nästan kväver en", Jenny Diskis "Till den skrivande kvinnans försvar" och António Lobo Antunes "Legio är mitt namn".

Från den facklitterära fronten en stjärna till Karneval förlag som introducerar historikern Tony Judt med två titlar: "Illa landet" och "Minneshärbarget".

Den lysande Simon Sebag Montefiore återkommer med boken "Jerusalem. Historien om en stad".

Mest oväntad är kanske Sverker Sörlins nya, som handlar om skidåkning, "Kroppens geni". Med rätt språklig valla kan den bli svårslagen i vinter.

JAN EKLUND
jan.eklund@dn.se